

Postřehy z Lisabonu – „Jak dosáhnout na paliativní péči pro ty, co ji potřebují?“

MUDr. Ladislav Kabelka, Ph.D.^{1,3}, MUDr. Ondřej Sláma, Ph.D.^{2,3}

¹Dům léčby bolesti s hospicem sv. Josefa, Rajhrad

²Masarykův onkologický ústav, Brno

³Česká společnost paliativní medicíny ČLS JEP

Ve dnech **18.–21. května 2011 se konal v Lisabonu 12. kongres Evropské asociace pro paliativní péči**. Nejvýznamnější evropské setkání odborníků ve specializované paliativní péči se konalo v Lisabonském kongresovém centru a přivítalo na 3 000 delegátů z celého světa.

Základní motto kongresu – „palliative care reaching out“ – dokumentuje situaci nevyléčitelně nemocných ve většině zemí světa – a tedy i mnoha evropských zemích. Dostupná paliativní péče je jedním ze základních lidských práv – pokud se dokážeme shodnout na tom, že taková péče je podmínkou dostupné, kvalitní a komplexní péče o nevyléčitelně nemocné a umírající.

Řada států světa o nutnosti implementace paliativní péče do zdravotního a sociálního systému hovoří, řada přijímá mezinárodní závazky a mediálně tuto problematiku podporuje, často ovšem končí u proklamací – a jinak je tomu jak v České republice, tak i na Slovensku v uplynulých 15 letech.

A tak se komplexní, na pacienta a jeho blízké orientovaná péče poskytuje jen malému procentu potřebných. Důvody jsou organizační, legislativní, mnohde se hovoří o financování. Skutečnost je ale jiná – základním důvodem je **hodnotová devalvace moderní společnosti**, či chcete-li moderního světa, který přes **lesk úspěchů přístrojové medicíny odmítá vidět nemoc** (stejně jako umírání) **v kontextu života**. I o této zkušenosti posledního desetiletí hovořili významní představitelé evropské i světové paliativní medicíny a péče.

Světové hospicového hnutí

Když **Cicely Saundersová** (zakladatelka moderního hospicového hnutí) usilovala o otevření hospice sv. Kryštofa v Londýně (1967), chtěla realizovat myšlenku komplexní péče, kterou v konceptu „total pain“ (celková, celostní bolest) představovala a šířila prostřednictvím svých knih a přednášek. Tato myšlenka **dala základ fascinujícímu rozvoji světového hospicového hnutí**.

Jak uvedla M. J. Bainesová ve své úvodní přednášce, bylo by omylem se domnívat, že C. Saundersová měla na mysli jen rozvoj hospicového hnutí – jako nástroje rozvoje paliativní péče. Její koncept „nemoci zasazené do života nemocného i jeho blízkých“ prochází všemi obory medicíny a může mít v současné globální společnosti stále silnější dopady.

LDI meeting

Lisabonský kongres začal již před oficiálním zahájením a také zástupci z České republiky se těchto jednání účastnili. Středeční odpoledne bylo věnováno řadě workshopů, s kolegou MUDr. Slámou (vědecký sekretář ČSPM ČLS JEP) jsme byli pozváni na LDI meeting – **setkání evropských účastníků vzdělávacího programu pro lídry paliativní péče** organizovaného ve spolupráci s Open Society Found a WHO v San Diegu, USA. Oba se tohoto programu účastníme od roku 2010 a i česká paliativní medicína profituje ze skutečnosti, že díky mentorství prof. Lukase Radbrucha máme přímý kontakt s prezidentem EAPC (European Association for palliative care) a evropskou paliativní platformou.

Smyslem setkání bylo bilancovat aktuální situaci rozvoje paliativní péče v několika evropských zemích a osobní pohledy účastníků na další možnosti jeho podpory. Tento dvouletý program byl zahájen v roce 2010 a umožňuje vidění možností rozvoje paliativní péče s pomocí zkušeností velikánů světové paliativní péče. Záštitu nad programem přebrala paní prof. Kathleen Foley, jedna z tvůrců analgetického žebříčku WHO na začátku 90. let min. století. Vedoucím programu je prof. Ferris, St. Diego Hospice Trust, USA.

Zaměření a celková atmosféra kongresu

Zaměření kongresu bylo velmi komplexní, od organizačních otázek, přes holistický model péče, spiritualitu či sociální otázky, až přímo ke klinické práci lékařů a sester. Plně v duchu specializované paliativní péče tak respektovalo

Paliat. med. liec. boles., 2011, 4(2): 75–76

zastoupení členů multidisciplinárního paliativního týmu. Paralelně probíhalo až 8 plenárních zasedání a workshopů, k vidění bylo téměř 2 000 posterových prezentací.

Příjemná byla – což je pro paliativní péči poměrně typické – **velmi osobní až rodinná atmosféra** kongresu, kterou pozorovali i „nekongresoví účastníci“, například zástupci profesionálních agentur, jež budou organizovat dva následující kongresy.

Mezi nimi byli tedy i zástupci agentury Czech-in a České společnosti paliativní medicíny ČLS JEP, která získala další kongres **EAPC v roce 2013 pro Prahu** – konkrétně do Kongresového centra Praha, **30. 5.–2. 6. 2013**. Hlavním tématem kongresu bude Paliativní péče jako základní právo člověka.

Nové léky

Významnou součástí kongresu byly také **informace o nových preparátech z různých oblastí symptomové léčby**, přicházejících na trhy v rámci Evropy. Již od loňského roku jsou to především různé parenterální formy fentanylu pro léčbu průlomové bolesti. Pro zajímavost uvedu některá diskutovaná témata v plenárních zasedáních:

- komunitní paliativní péče,
- paliativní péče o lidi v chudobě,
- výukové metody v paliativní péči,
- rodinní pečovatelé,
- pediatrická paliativní péče,
- guidelines – EU projekty,
- paliativní péče mezi základními lidskými právy,
- dušnost, utrpení a spirituální péče,
- prezentace výzkumných evropských projektů,
- nauzea a zvracení,
- opioidní receptory,
- jak oslovit politickou reprezentaci s otázkami paliativní péče,
- indikátory paliativní péče,
- jak se vyrovnat z žádostí o eutanázii v paliativní péči,
- onkopsychologie a další.

Bližší informácie jsou ke stažení na stránkách kongresu: <<http://www.eapcnet.org/Lisbon2011/>, <http://www.eapc-2011.org/>>.

Paliativní péče v České republice

Je pro mě ctí přijmout nabídku EAPC pro člena vědeckého výboru kongresu EAPC 2013 v Praze, kterou stejně jako já obdržel i kolega MUDr. Ondřej Sláma, Ph.D. Jako předseda organizačního výboru jsem si stanovil za cíl využít kongres k významné podpoře rozvoje paliativní péče v České republice a sousedních zemích – především na Slovensku.

Na jaře 2012 také proběhne (dosud není stanoven termín) **konference Paliativní péče u syndromu demence** s panem prof. MUDr. Ladislavem Volicerem, CSc., světově uznávaným geriatrem, který jako českoameričan pracuje souběžně na Univerzitě Jižní Florida a Univerzitě Karlově.

Lisabonský kongres je za námi a je třeba se dívat vpřed. **VII. Světový výzkumný kongres EAPC** se uskuteční **7.–9. 6. 2012 v Trondheimu, Norsko**. Ukončení přihlášek pro abstrakta je 15. října 2011, <<http://www.eapcnet.eu/research2012>>.

III. česko-slovenská konference paliativní medicíny se uskuteční v Olomouci 24.–25. 11. 2011

(více informací na www.solen.cz). Letos poprvé bude konference dvoudenní a umožní i více osobních setkání a různých pohledů na možnosti a reálné poskytování paliativní péče v našich zemích.

Programové bloky konference:

- Léčba chronické a průlomové bolesti
- Výživa u pacientů v paliativní péči
- Složitě komunikační situace v paliativní péči
- Integrace paliativní péče do systému zdravotnictví a do vzdělávání

- Psychologické aspekty paliativní medicíny
- Pacient v paliativní péči a alternativní medicína

V průběhu konference bude vyhlášena cena ČSPM.

V případě Vašeho zájmu o spolupráci s Českou společností paliativní medicíny (www.paliativnimedicina.cz) využijte prosím adresu sekretariátu: **info@paliativnimedicina.cz**.

MUDr. Ladislav Kabelka, Ph.D.

Předseda ČSPM ČLS JEP
Jiráskova 47, 664 61 Rajhrad
kabelka@seznam.cz

4. Deň subkatedry algeziológie 8. apríla 2011, Banská Bystrica

doc. MUDr. Igor Martuliak, PhD.

Algeziologická klinika SZU FNŠP F. D. Roosevelta, Banská Bystrica

Dňa 8. apríla 2011 sa v hoteli Dixon v Banskej Bystrici konal štvrtý ročník odborného seminára s názvom Deň subkatedry algeziológie, ktorý (ako z názvu vyplýva) organizovala Subkatedra algeziológie KAIM FZŠ SZU so sídlom v Banskej Bystrici. Seminár bol koncipovaný ako kazuistický a možno konštatovať, že tento úmysel bol korunovaný úspechom. Odznelo 10 veľmi zaujímavých a pre prax každého algeziológa poučných príbehov pacientov s väčšinou komplikovaným priebehom a niekedy aj s nezládnutou diagnostikou a liečbou. Prítomní si v bohatých diskusiách zopakovali svoje poznatky z odboru s kli-

nickými skúsenosťami popredných slovenských odborníkov, ale aj radových algeziológov.

Otázky v diskusiách boli smerované na jednotlivých prednášateľov a ich cieľom bola potreba niektoré získané informácie špecifikovať a zhodnotiť v kontexte možností praktického uplatnenia prezentovaných poznatkov. Seminár sa zúčastnilo 82 účastníkov, z toho 60 lekárov – algeziológov, ale aj praktických lekárov, neurológov, ortopédov a chirurgov a 22 algeziologických sestier. Seminár sa stretol u zúčastnených odborníkov s priaznivou odozvou.

Okrem miesta prezentácie odborných skúseností a poznatkov z algeziologickej praxe sa

Paliat. med. liec. boles., 2011, 4(2): 76

tento seminár stáva aj možnosťou pravidelného spoločenského stretnutia kolegov a priateľov z odboru liečby bolesti. Teším sa preto, že Deň subkatedry algeziológie sa už stal tradíciou a obľúbeným odborným a spoločenským stretnutím algeziológov z celého Slovenska.

doc. MUDr. Igor Martuliak, PhD.

odborný garant seminára
Algeziologická klinika SZU FNŠP
F. D. Roosevelta
Nám. K. Svobodu 1,
975 17 Banská Bystrica
imartuliak@nspbb.sk

Venglářová Martina a kolektiv:

SESTRY V NOUZI

Syndrom vyhoření, mobbing, bossing

Publikace jako jediná mapuje oblasti, které syndrom vyhoření potencují: problematické vztahy v týmech, konflikty s nadřízenými, sexuální obtěžování, psychický tlak spojený s transformací zdravotnictví. Kniha přináší praktický pohled na diagnostiku těchto jevů, je doplněna orientačními dotazníky a testy a hlavně postupy, které se osvědčily při zvládání problémů v praxi. Pro ilustraci jsou uvedeny kazuistiky jednotlivých problémů sester z praxe. Mezi doporučeními se objevuje také stále málo dostupná supervize ošetřovatelských týmů.

Grada, ISBN 978-80-247-3174-2, katalog. č. knihy: 2417, 192 s.

Distribúcia v SR: Grada Slovakia, s.r.o., Moskovská 29, 811 08 Bratislava, tel.: 02/5564 5189

www.grada.sk